

Kedves Testvérek!

A farizeus és a vámos ott vannak a templomban, s mind a kettő imádkozik. Az evangélium végén elhangzik ez, hogy a vámos megigazultan ment haza, míg a farizeus nem. Megjelenik ez a szó, hogy az egyik megigazult, a másik pedig nem. Hogyan imádkozott a vámos, és hogyan imádkozott a farizeus? Azt mondhatnánk, hogy szóról szóra és mondatról mondatra mind a ketten az igazságot mondták. Egész pontosan, egész részletesen, milliméterre, dekára és centire mind a ketten az Isten előtt megálltak, és az igazságot mondták ki. A vámos elmondta, hogy „Bűnös ember vagyok, irgalmazz nekem!”, hát ez igaz. A farizeus is elmondta, hogy „Én ebből és ebből tizedet adok, nem vagyok olyan, mint nagyon sokan.”, hát az is igaz. A megigazulásnak úgy tűnik, nem önmagában ez volt a feltétele, hogy valaki megáll Isten előtt, és igazat mond el, akkor viszont min múlik a megigazulás?

Természetesen az evangélium, főleg a bevezetőjében, ad nekünk segítséget és támpontot. Most egy kicsit a farizeusról beszélek. Mi az, amiért a farizeus mégsem távozik megigazultan, miközben igazat mond? A farizeus viszonya az igazsághoz, hogy az igazságot fölhasználja, mégpedig a saját érdekében használja föl az igazságot, másokkal szemben használja föl az igazságot a saját érdekében. Azért teszi, hogy igazolja magát. Ez a fajta hozzáállás az igazsághoz máris kérdésessé teszi azt, hogy ő megigazultan mehet-e el, vagy nem. Tehát fölhasználja az igazságot a saját érdekében, másokkal szemben, önmagának az igazolása érdekében.

Ki előtt igazolja magát a farizeus? Azt lehetne mondani egyrészt, hogy mindegyikünkben lakik egy farizeus. Azt mondjuk, hogy „Milyen jó, hogy én nem vagyok farizeus.” Tehát mi is pontosan tudjuk milyen farizeusnak lenni, mert itt lakik bennünk. Ez a bennünk lakó farizeus, amikor elkezd igazolni önmagát, és az igazságot fölhasználni, bizonyos szempontból kihasználni, akkor ki előtt igazolja magát? Tulajdonképpen önmaga előtt is igazolja magát. És nem is csak önmaga előtt, hanem ott más emberek előtt is igazolja magát, és igazolja magát az Isten előtt. De a farizeus az igazság előtt is igazolni akarja magát. Isten és az igazság előtt is önmagát igazolni akarja, és ezért az igazságot fölhasználja és kihasználja. Ebben az a megrendítő, hogy bizonyos igazság elemeket fölhasznál a farizeus arra, hogy a teljes igazságot részigazságokkal elfedje. Hiszen amit mond igaz, de az igazság egy menedékül szolgál számára, valamiféle pajzsként és valamiféle sötétséggént, hogy az igazságnak más részeivel ne kelljen találkoznia. Például azzal, hogy rendben van, hogy tizedet ad, és rendben van, hogy nem ilyen, meg olyan, mint a többség, de attól még ő is gyarló és esendő, és rászorul Isten irgalmára. És azzal, hogy az igazságot fölhasználja, az igazságnak ezt a részét megpróbálja homályban tartani.

Ezzel szemben a vámosnak az igazsághoz fűződő viszonya más természetű. Mégpedig azért, mert a vámos a farizeussal ellentétben az igazságot nem kihasználja és fölhasználja saját érdekében – nem mondom végig –, hanem a vámos nemcsak Isten előtt áll meg alázattal, hanem az igazság előtt is. A vámos egy más viszonyt vet föl az igazsággal kapcsolatban, az igazság előtt megáll alázattal. Ez mit tesz lehetővé? Hogy az igazság őt átjárja, hogy az igazság őt betöltse. Nem úgy, mint a farizeus, hogy majd ő kezd az igazsággal valamit, mégpedig ő meg fogja mondani, hogy az hogyan lesz az ő javára. A vámos megengedi, hogy az igazság kezdjen övele valamit.

Úgy is mondhatnám, milyen érdekes ez, hogy miközben azt mondja ez a vámos „Bűnös ember vagyok, irgalmazz nekem!”. Azzal, ahogyan ott megáll Isten előtt fejét is lehajtva, azért megvan benne az önbecsülés, hogy bemenjen a templomba. Nem bántalmazza magát, nem veszi magát semmibe, hanem odaáll az Isten elé és azt mondja, „Miért ne élhetnék Isten irgalmából?” Aminek a forrása az, hogy az Isten gyermekei vagyunk.

Az embernek, szerintem mindegyikünknek, van számtalan élményünk arról, hogy az igazságban van valamiféle ítékezés, sőt, így mondanám, hogy valahogy az ítékezés világának a részeként találkozunk az igazsággal. Ez még akkor is sokszor így van, hogyha néha az ítélet az, hogy nem hazudtam. Néha az ítélet az, hogy nem én törtem össze, hanem a tesóm volt. Néha az ítélet az, hogy jó, nem te csináltad azt, hanem valaki más. Akkor is ott van a fenyegetettség. Ezért minden ember a szívében őrzi azt az ösfélelmet, hogy az igazsággal való találkozás valamiféle fenyegetettség, ami oda vezethet, hogy majd akkor nem szeretsz engem, hogy majd akkor elutasítasz engem, hogy a kapcsolatunk majd nem tud tovább menni. Tehát hogy az igazság minthogyha ebben a világban jelenne meg, és ennek a világnak a részeként, hogy az igazság valahogy fenyegető az emberre nézve.

Egészen megalázó tud lenni és megszégyenítő tud lenni, és legvégül az ember mély félelme, hogy az igazsággal kapcsolatban egyszer csak akár még az is kiderülhet, hogy talán jogom sincs élni, hogy talán rossz vagyok, hogy Isten talán nem is szeret engem, hogy talán nincs is jogom itt lenni ezen a földön. Hát ezt nem akarom, mert ez már olyan sötét, hogy nehogy már tovább mondjam ezt. Megértem a farizeust. Mert ha a farizeus ebben a tapasztalásban és világban áll, ahol az igazsággal kapcsolatos megannyi élménye kicsi gyerekkorától kezdve, majd a csoportélményei, a családeleményei, az intézményesült élményei, hogy az

igazság tulajdonképpen rettenetesen fenyegető tud lenni és megszégyenítő és félelmet keltő, nem csodálom, hogy Isten elé áll, és az igazságot megpróbálja a maga javára, a maga mentségére fölhasználni, mert élni akar. Hát hogyan értenénk ezt meg? Nem akarja, hogy egyszer csak valami ítélet érje őt, mert van sok tapasztalata arról, hogy ez már megtörtént vele.

Azt lehetne mondani, hogy a vámosnál az igazság az irgalmasság részeként jelenik meg. Itt nem az ítélkezés és a hatalom részeként jelenik meg az igazság, hanem az irgalomnak és a megbocsájtásnak a részeként jelenik meg az igazság. Ezért a vámos az igaz, hogy belép a templomba, szemét égre sem meri emelni, és csak azt mondja, „Bűnös ember vagyok.”, de közben pedig milyen gyönyörűséges ez, hogy – így is mondhatnám –, hogy a farizeus életében az igazság valamiképpen a félelemmel és a sötétséggel van összefüggésben, fenyegető és őt elnyelő valóság. A vámosnál pont fordítva van, az igazság az irgalomnak és a világosságnak a részeként jelenik meg. Az ember minél inkább megáll a templomban és azt mondja „De hiszen hát bűnös vagyok, rászorulok Isten irgalmára.”. Az ember minél inkább a világosságban megmutatja magát és Isten előtt megáll, és az igazság előtt megáll, annál jobban számíthat Isten irgalmára. Ez egészen fölemelő és egészen megrendítő, hogy az ember minél inkább kimondja azt, hogy ki vagyok, és milyen vagyok, annál inkább érheti őt a fény és az irgalom.

Az evangéliumnak mi a tanúsága? Hogy az igazság nem az ítélkezés világának a része, és ilyen értelemben nem a hatalom világának a része. Az igazság, a világosságnak a része, és az igazság, a valóságnak a része. Az ember megáll az igazság előtt, ami nem fenyegető, nem akarja őt elpusztítani, és nem ítélkezik fölötte, hanem az igazság egyszerűen csak azt mondja: látom, ki vagy, jót és rosszat vegyesen. Az embernek az igazság előtt, ahogyan az evangéliumban ez van, nem a félelmét erősíti ez föl, hanem épp ellenkezőleg, föltárja azt a valóságot, hogy az ember rászorul az Istenre. Hogy az ember tulajdonképpen a természetéből adódóan jó, és mégis gyöngé és gyarló és bűnre hajlik. Hogy az ember jó, ahogy van a létezésében, de közben pedig egészen nyilvánvalóan és egyértelműen mi mindannyian rászorulunk Istenre. Az igazság ezt nem fenyegető módon teszi meg, hanem egyszerűen csak a világosság révén, hogy ez így van és kész.

Amikor a vámos belép az igazságnak a világába, ahogy az evangéliumban van, nem csoda, hogy elmeri mondani azt, hogy bűnös vagyok, és elmeri mondani azt, hogy rád szorulok, Istenem. Meri azt mondani, hogy „Istenem, azért szólítalak meg téged, mert tudom, hogy nálad az igazság az irgalom és megbocsájtás része. Minél inkább a világosságba merek állni, föltárni azt, hogy ki vagyok és milyen, annál jobban számíthatok a te irgalmadra.”

Ezért mi mindannyian – mondhatnám így is – döntési helyzetben vagyunk nap nap után. A döntés pedig így szól: Hogyan döntök, számomra az igazság, az ítélkezésnek, vagy az irgalomnak a része-e? Hogy számomra az igazság hova tartozik? A hatalom világának a része, ahol az igazságot kihasználom, fölhasználok, saját érdekemért – nem mondom –, vagy pedig az irgalom része és a világosság része? Egyre jobban fölismerjem, hogy ki vagyok, és ezáltal egyre világosabb legyen, hogy Istenre szorulok, és hogy Isten irgalmas és szeret engem, és megbocsájt, és ez egyre világosabb legyen számomra.

Ezért a döntést így is mondhatnám, az ember minden nap eldöntheti, hogy az igazságot az ítélkezés szolgálatába állítja, vagy az irgalom szolgálatába. Mert minél inkább látom valakinek a gyarlóságát és esendőségét, ahogyan az van, annál inkább lehetőségem van az irgalomra és a megbocsájtásra. Mindannyian egy döntési helyzetben vagyunk, hogy az igazságot az embertelenség vagy az emberség szolgálatába állítjuk.

A farizeus másokkal szemben igyekszik alá vagy fölé rendelő viszonyt kialakítani, magát összehasonlítja másokkal, és ő neki kell fölül lenni, és a másik van alul, tehát ő neki van igaza, a másik téved. És ebből rengeteg embertelenség származik a farizeus részéről.

A vámos letérdel Isten és az igazság előtt, és megengedi, hogy az igazság nagyobb legyen nála. Az igazság átjárja a fényével. Megengedi, hogy az igazság, miután sokkal nagyobb és több, mint ő, főleg több és nagyobb, mint az ő igazsága. Vele kezdjen valamit, hogy őt az átformálja, és valamiképpen a világosság fiává tegye. Ott az Isten, az igazság és közte létezik. A többi emberrel kapcsolatosan pedig mellérendelő viszonyban éli meg magát, mert azt mondja: „Bűnös vagyok, mint bárki más, rászorulok Istenre, mint bárki más, és szükségem van az irgalomra, mint bárki másnak. Ezért tehát egy vagyok bárki mással, aki itt van ebben a templomban.”

Az ember egy olyan lény, aki letérdelhet Isten és az igazság előtt és átjárhat bennünk az igazság világossága. Az élet szolgálatára tesz minket alkalmassá nem csak a saját életünk szolgálatára, nemcsak a mi csoportjaink életének a szolgálatára, hanem minden ember életének a szolgálatára. Amen.